

A painting by John William Waterhouse titled 'The Rose Soul' (Dusza róży). It depicts a woman with vibrant red hair, styled in a braid and adorned with pearls, wearing a blue patterned dress. She is shown in profile, gently holding a pink rose to her nose and inhaling its fragrance. The scene is set against a backdrop of lush green rose bushes with several blooming pink roses. In the background, a stone building with arched windows is visible. The overall style is characteristic of the Pre-Raphaelite movement, with fine detail and a focus on naturalistic elements.

*Zapach róży
– dusza róży*

John William Waterhouse „Dusza róży”

*Rózo, och czysta sprzecznosci, rozkoszy,
być snem niczym pod tak wielu
powiekami.*

Rainer Maria Rilke

Jednym z niezwykłych atutów róży jest jej zapach. Woń czyni piękny kwiat jeszcze piękniejszym. W różny sposób rejestrujemy różany aromat – to piękny zapach, ale co tak naprawdę przypomina? Nie tylko samą różę, ale także apetyczne jabłka, maliny i limonki, tajemniczą mirrę, kadzidło, piżmo, inne kwiaty: konwalie, fiołki lub lipę. Róże mogą mieć nutę cierpkości albo słodczy, jak herbata, żywica drzewa balsamicznego, wanilia, migdały, miód lub wino.

W oszłamiającej różnorodności woni różanych wprowadzono cztery kategorie, które pozwalają nieco lepiej zorientować się w pysznym rozarium. Zapach róży i jej mieszańców przeważnie koreluje z barwą jej płatków. Żółte i pomarańczowe róże pachną owocowo, cytrusowo, czerwone – najczęściej mają ciepłą, silną woń, różowe – zazwyczaj pachną łagodną, typowo „różaną”, białe natomiast elegancką, kwiatową, czasem z lekką nutą cytrusów.

*Piotr Kempski
ekspert zapachowy
Polskie Towarzystwo Różane*

Rose de Resht

fiołki

konwalia

kwiat lipy

akacja
srebrzysta

Nuty zapachowe róż

Zapach typowo różany

Prawdziwy zapach damasceńskich róż to kwintesencja cech kojarzonych z tymi kwiatami: woń zmysłowa, ciężka, prawie hipnotyzująca, kwiatowa, z lekką nutą słodczy, przyjemna i absolutnie uzależniająca. Można znaleźć ją w klasycznych, starych odmianach róż, ale także w nowoczesnych – przykładami mogą być odpowiednio róża damasceńska, 'Rose de Resht' i współczesne mieszańce herbatnie 'Duftfestival'. Głównym czynnikiem kształtującym zapach jest damascenon o woni cierpkiej, wytrawnej, owocowej i żurawinowej.

Zapach liści

Liście niektórych gatunków róż również mogą wydzielać zapach. Liście róży rdzawej (*Rosa rubiginosa*) rozsiewają aromat dojrzałych renet – słodki i jabłkowy. Cierpkim zapachem charakteryzują się natomiast liście róży naturalnej odmiany *Rosa primula*.

Zapach kwiatowy

Ten typ charakteryzuje się słodką, łagodną nutą. Miódowy, apetyczny aromat to głównie zasługa związków nerolu i linalolu, dzięki którym powstają zapachy słodki oraz kwiatowo-różany. Tworzy to kompozycję bardzo harmonijną, a znaleźć ją można m.in. w różach stulistnych, piżmowych i białych. Dodatkowo wyczuwalne są często akcenty cytrusów, piżma, białych hiacyntów i innych kwiatów.

Zapach owocowy, cytrynowy

Najsilniej owocowym aromatem wyróżniają się róże o żółtych barwach. Ich woń to połączenie nut ciepłych, słodkich, z kwaskową świeżością cytrusów. Podstawowym elementem jest cytral, związek o zapachu intensywnie cytrynowym. Nad charakterystycznym, lekko cierpkim aromatem róż herbatnich, odziedziczonym przez wiele żółtych odmian po różach chińskich, często dominują nuty kojarzące się z owocami.

zielone jabłko

siano

miód

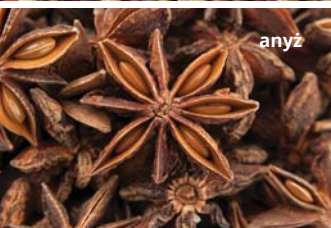
cytrusy

koszona trawa

pieprz

anyż

goździki

zielona
herbata

mirra

Zapach korzenny, balsamiczny

Aromatowi róż towarzyszą w tej grupie egzotyczne wonie ziół i korzeni – pieprzu, gałki muskatołowej, anyżu, mirry, ale także kadzidła i drzewa sandałowego. Te pikantne akcenty nadają karwon i eugenol – drugi z nich odpowiedzialny jest także za przydanie zapachowi ciemnej, orientalnej nuty. Ten rodzaj zapachu odnajdziemy przede wszystkim w różach francuskich oraz pomarszczonych. Mirra i kadzidło to wonie charakterystyczne dla niektórych róż angielskich. Rozkoszą dla zmysłu powonienia jest zapach róż mchowych, którego bazą jest wyraźnie korzenny i żywiczny aromat pochodzący z mchowych narośli na pączkach i pędach.

Zaskakujące nuty

Róże potrafią odstraszać zapachem. Możemy się nawet natknąć na woń karalucha i gąsienicy. Dla większości z nas są to przykre doznania.

Ale nie dla wszystkich. Takie zapachowe atrakcje przyciągają mrówki oraz inne owady zapylające. Podobne przykłady nie dają nam zapomnieć brutalnej prawdy, że urzekający zapach róż trafił się rodzajowi ludzkiemu całkowicie przypadkowo.

Zapachy nietypowe i zaskakujące zdarzają się na tyle często, że utworzono dla nich odrębną grupę „niekwalifikowane”. Znajdziemy wśród nich zapachy żelaza, fermentujących winogron oraz oleju lnianego.

robak

kute żelazo

wyrabiane
ciasto

fermentujące
winogrona

siemie
lniane

Tajemnica zapachu

Na zapach róż składa się ponad 250 różnych związków chemicznych. Nasze receptory węchowe odpowiedzialne są głównie za wykrywanie cząsteczek zapachowych, czyli odorantów. Szacuje się, iż u człowieka występuje około 400 czynnych genów, kodujących receptory węchowe, a 3% ludzkiego DNA odpowiada za rozpoznawanie zapachu. Gdy receptor rozpozna zapach, wysyła impuls przez neurony do mózgu z informacją, jaki to jest zapach i czy jest on dla nas przyjemny, czy też nie.

Zapach uznawany jest za doznanie hedonistyczne – czyli dające nam rozkosz. Nierzadko się zdarza, że jedna osoba czuje zapach konkretnego kwiatu, a inna nie. Nie jest to wina słabego powonienia, lecz wypadkowa naszej fizjologii oraz struktury cząstek zapachowych.

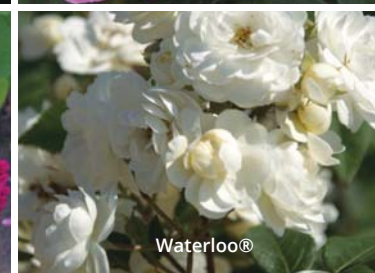
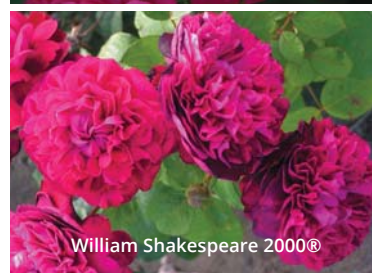
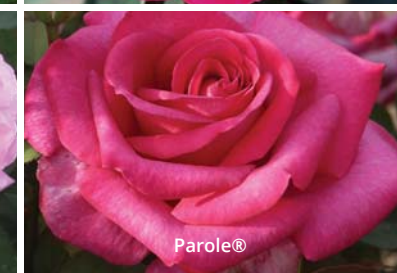
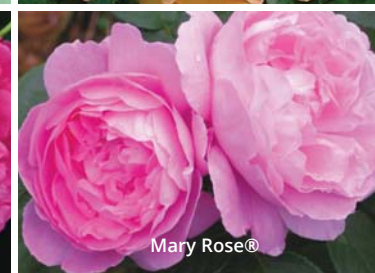
Olejek różany

Olejek różany od stuleci jest zaliczany do najszlachetniejszych i najdroższych produktów zapachowych. Pierwsza informacja o otrzymaniu go metodą destylacji pochodzi z X wieku. Współcześnie olejek różany otrzymuje się przez destylację z parą wodną świeżych kwiatów róży. Na skalę przemysłową są wykorzystywane trzy olejkodajne gatunki róż. W Bułgarii olejek otrzymuje się z płatków róży damasceńskiej. Jest to specjalna odmiana hodowlana znana jako Kazanlik, uprawiana w Dolinie Róż w pobliżu miasta Kazanlyk. Pokrewne odmiany *R. damascena* uprawiane są w Turcji, Iranie, Syrii i Indiach. Natomiast 'Rose de Mai', będąca hybrydą *R. gallica* L. i *R. centifolia* L., jest uprawiana w południowej Francji, Włoszech i Maroku. Olejek zlokalizowany jest głównie na powierzchni płatków, dlatego kwiaty zbierane są ręcznie i bezpośrednio po zbiorze poddawane destylacji z parą wodną. Z jednego hektara plantacji zbiera się 3–5 t kwiatów, z których otrzymuje się 1–2 kg olejku.

Najpiękniej pachnące odmiany róż ogrodowych

Alexandrine®	wielokwiatowa	Meilland 2009
Astrid Gräfin von Hardenberg®	nostalgiczna	Rosen Tantau 2001
Big Purple®	wielokwiatowa	Stephens 1985
Borneo Odoré®	wielokwiatowa	Interplant 2014
Duftfestival®	wielokwiatowa	Meilland 1999
Gartenträume®	nostalgiczna	Rosen Tantau 2005
Jan Paweł II®	wielokwiatowa	Keith/Zary 2006
J.W. Goethe Rose®	wielokwiatowa	Rosen Tantau 2004
Königin von Dänemark	historyczna	Booth 1816
Laguna®	pnąca	Kordes 1994
Louise Odier	historyczna	Margottin 1851
Maigold	pnąca	Kordes 1953
Mary Rose®	angielska	David Austin 1983
Parole®	wielokwiatowa	Kordes 1991
Reine des Violettes	historyczna	Mille Mannet 1860
Rosa rugosa 'Roseaie de l'Haÿ'	naturalna	Gravereaux 1901
Schöne Maid®	nostalgiczna	Rosen Tantau 2005
St. Cecilia®	angielska	David Austin 1987
Waterloo®	piżmowa	Lens 1996
William Shakespeare 2000®	angielska	David Austin 1987

Tu kupisz najpiękniejsze róże ogrodowe:

Rosarium Szkółka Róż / www.rosarium.com.pl / tel. 509 465 893

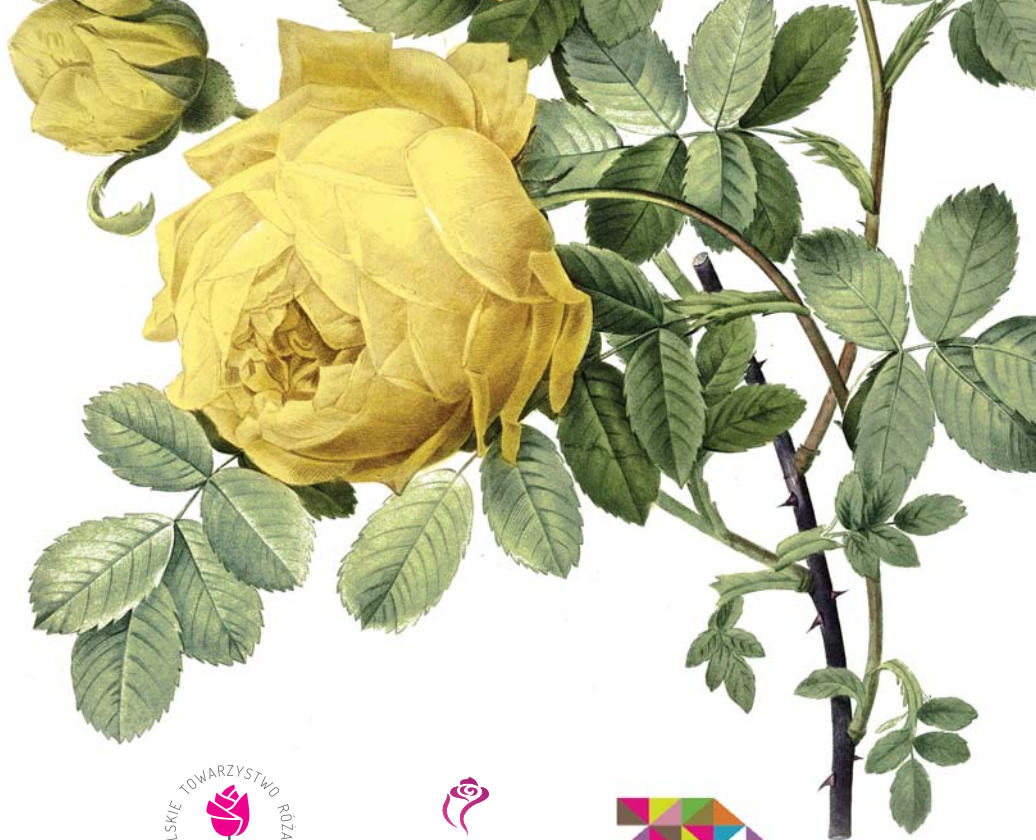
Baranowscy Szkółka Róż / www.baranowscy.com.pl / tel. 602 263 794

Tadeusz Pałka Szkółka Róż / www.roze-palka.pl / tel. 608 365 170

RosaCwik / www.rosacwik-sklep.pl / tel. 516 194 880

Gospodarstwo Ogrodnicze Mariusz Sobieszek / www.roza-sobieszek.pl /
tel. 504 174 275

Hortus Dei / www.rozarium.shoparena.pl / tel. 883 841 378

Wydawca: Kutno Miasto Róż, Kutnowski Dom Kultury
2019

Redakcja: Polskie Towarzystwo Różane
Opracowanie graficzne: Maja Popiak